

Kassationsprocenter som følge af udsædsbårne svampe i økologisk udsæd af korn og bælgssæd

Resumé og konklusioner:

En opgørelse over procent økologiske partier af korn og bælgssæd, der er blevet kasseret i 2003 pga. udsædsbårne svampe vises. De laveste kassationsprocenter findes i havre.

Landscentret, Planteavl har de sidste fem år udsendt spørgeskemaer vedrørende kassation af økologisk udsæd til firmaer, der producerer økologisk udsæd af korn og bælgssæd.

Resultatet af firmaernes besvarelser i de fem år ses i tabel 1-5. Grænseværdierne er i enkelte tilfælde ændret i perioden, hvorfor der i de fem år kan være spurgt om kassationsprocenter ved forskellige grænseværdier. Af tabellerne fremgår, at der er spurgt om procent partier kasseret pga. udsædsbårne svampe. Der er både spurgt om kassationsprocenterne ved de vejledende grænser for C1 og i C2. Grænseværdierne for sribesyge, stinkbrand, rugstængelbrand og nøgen brand er lavere i C1 end i C2. Grænseværdien for ærtesyge har tidligere også været lavere i C1 end i C2, men er nu 5 pct. i både C1 og C2.

For ærter er der indgået en brancheaftale, hvor grænsen for ærtesyge i økologiske ærter er hævet til max. 20 pct., og det reducerer kassationsprocenten meget – se [Plantenytt](#) omhandlende Brancheaftale om grænseværdier for økologisk udsæd af ærter i 2004. Fra 2003 er der derfor også spurgt om kassationsprocenter ved denne grænseværdi.

Ved fremavl af økologisk korn og bælgssæd kasseres udsæden til fremavl, såfremt de vejledende grænseværdier overskrides. For økologiske landmænd med en fremavlskontrakt er det vigtigt at have en fornemmelse for, hvor ofte udsæden kan forventes at blive kasseret pga. udsædsbårne svampe. Tabel 1-5 giver et niveau for, hvor ofte man kan regne med at få sin fremavl kasseret. I 1999 blev der desværre ikke spurgt om den totale kassationsprocent pga. udsædsbårne sygdomme pr. afgrøde. Det er først inddraget i spørgeskemaerne fra 2000. Alle firmaer har dog ikke besvaret dette spørgsmål i 2000. Da der kun produceres økologisk udsæd af C2, er kun denne kategori medtaget.

I 1999 - 2003 var der kun et enkelt parti med vinterbyg, og det blev ikke kasseret pga. udsædsbårne sygdomme.

Det er vigtigt at pointere, at den såkaldte PCR-metode, der kan adskille bygstribesyge fra bygbladplet ikke blev tilbudt i 1999 og 2000. Se [Planteavlsoorientering](#) omhandlende ny analysemetode for udsædsbåren smitte af bygstribesyge. I 2001 ville kassationsprocenten i vårbyg i C2 have været ca. 40 pct. i stedet for 27 pct., såfremt en undersøgelse via PCR-metoden ikke var blevet udført. I 2002 har PCR-metoden ikke været særlig brugt, hvilket nok skyldes de relativt lave kassationsprocenter. I 2003 blev 15 prøver med over 5 pct. bygstribesyge/bygbladplet sendt til analyse, og kun 1 prøve indeholdt sribesyge. Uden PCR-metoden ville kassationsprocenten i vårbyg i 2003 have været 49 pct. i stedet for 31 pct.

Kassationsprocenterne for fugtelskende svampe (Septoria, Fusarium, bygbladplet og ærtesyge) varierer mere fra år til år end angrebet af de øvrige udsædsbårne svampesygdomme. Det fremgår, at de højeste kassationsprocenter i de sidste fem år har været i ærter, mens fremavl af havre kun undtagelsesvis kasseres pga. udsædsbårne svampe (0-3 pct. af partierne).

Fra 2002 er der også indhentet oplysninger om kassationsprocenter som følge af udsædsbårne svampe i hestebønner og lupiner – se tabel 4 og 5.

[Se Tabel 1 som PDF-fil](#)

Tabel 2. Pct. vårbyg- og havrepartier kasseret i 1999-2003 pga. overskridelser af de vejl. grænseværdier – se nærmere forklaring i tekst.

	Antal avls-partier	Pct. partier med over 5 pct. bygstribesyge/bygbladplet (C2)	Pct. partier med konst. forekomst af bygstribesyge/bygbladplet (C1)	Pct. partier med over 30 pct. Fusarium (C1 + C2)	Pct partier med over 2 pct. nøgen bygbrand (C2)	Pct. partier med konst. forekomst af nøgen bygbrand (C1)	Pct. partier kasseret totalt pga. sygdomme C2
Vårbyg							
1999	58	55	90	9	17	43	-
2000	132	14	61	1	2	30	20*
2001	157	35	71	6	17	34	27
2002	104	5	31	7	7	43	13
2003	78	38	76	33	1	47	31
Havre							
1999	26			0			0
2000	49			0			0
2001	29			3			3
2002	36			0			0
2003	32			3			3

* Ikke alle firmaer har svaret her.

Tabel 3. Pct. partier kasseret i 1999-2003 pga. overskridelser af de vejl. grænseværdier – se nærmere forklaring i tekst.

	Antal avlspartier	Pct. partier med konst. forekomst ærtesyge	Pct. partier med over 5 pct. ærtesyge	Pct. partier med over 10 pct. ærtesyge (helsæd)	Pct. partier med over 20 pct. ærtesyge (branceaftale)	Pct. partier med over 25 pct. angreb af alle 3 svampe (ærtesyge, gråskimmel, Fusarium)	Pct. partier kasseret totalt pga. sygdomme ved grænseværdi 5 pct. ærtesyge	Pct. partier kasseret totalt pga. sygdomme ved grænseværdi 20 pct. ærtesyge
Ærter								
1999	-	-	-	-	-	-	-	-
2000	19	74	42	42	-	26	50*	-
2001	67	82	69	46	-	39	69	-
2002	61	92	85	72	-	30	90	-
2003	77	95	47	36	26	21	47	26

* Ikke alle firmaer har svaret her.

Tabel 4. Pct. hestebønnepartier kasseret i 2002-2003 pga. overskridelser af de vejl. grænseværdier – se nærmere forklaring i tekst.

	Antal avlspartier	Pct. partier med over 5 pct. hestebønnebladplet	Pct. partier med over 25 pct. angreb af hestebønnebladplet, gråskimmel, Fusarium	Pct. partier kasseret totalt pga. sygdomme
Hestebønner				
2002	5	0	0	0
2003	10	50	0	50

Tabel 5. Pct. lupinpartier kasseret i 2002-2003 pga. overskridelser af de vejl. grænseværdier – se nærmere forklaring i tekst.

	Antal avlspartier	Pct. partier med konst. forekomst af antracnose	Pct. partier med over 25 pct. angreb af antracnose, gråskimmel, Fusarium	Pct. partier kasseret totalt pga. sygdomme
Lupin				

2002	6	0	0	0
2003	56	9	0	9

[Ghita Cordsen Nielsen](#)

Emneord: Stribesyge; stinkbrand; rugstængelbrand; nøgen brand; ærtesyge; fremavl; bygbladplet; bygstribesyge; Septoria; Fusarium; ærtesyge; antracnose; hestebønnebladplet; gråskimmel

Sammendrag:

Der i lighed med tidligere år udført en spørgeskemaundersøgelse vedrørende omfanget af kassation af økologisk udsæd som følge af udsædsbårne svampe.